

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **J. B.**, bývajúcej v M., zastúpenej JUDr. E. G., advokátkou, so sídlom v D., proti žalovaným **1/ O.**, so sídlom v B., **2/ Slovenskej republike – S.**, **3/ V., š. p.**, so sídlom v B., IČO : X. a **4/ S., š. p.**, so sídlom v B., IČO : X., **o určenie vlastníctva k nehnuteľnostiam**, vedenej na Okresnom súde Dunajská Streda pod sp. zn. 12 C 224/2005, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 20. novembra 2007 sp. zn. 9 Co 152/2007, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Trnave z 20. novembra 2007 sp. zn. 9 Co 152/2007 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobkyňa žalobou doručenou súdu 29.12.2005 si uplatnila právo na určenie, že nehnuteľnosti vedené v pozemnoknižnej vložke číslo X. kat. úz. B. patria v podiely 1/2 do dedičstva po zomrelom J. B. a v podiely 1/2 do dedičstva po zomrelej M. B., a nehnuteľnosti vedené v pozemnoknižnej vložke číslo X. kat. úz. B. patria v celosti do dedičstva po zomrelej H. B., rod. K.. Aktívnu legitimáciu dôvodila tým, že je jedinou dedičkou svojho otca J. B., nar. X. a zomrelého v roku X., ktorý bol dedičom svojej sestry M. B., ktorá zomrela bezdetná v roku X., spolu so sestrou H. B., rod. K., nar. X. a zomrelou tiež bezdetnou v roku X.. Keďže právni predchodcovia žalobkyne sa presťahovali po druhej svetovej vojne nie v rámci výmeny obyvateľstva medzi Maďarskom a Československou republikou, nemohlo prísť ku konfiškácii ich majetku, ktorému záveru zodpovedá aj neexistencia konfiškačnej pečiatky v pozemnoknižných vložkách, v ktorých sú predmetné nehnuteľnosti zapísané. Vlastníctvo k predmetným nehnuteľnostiam nemohlo na Československý štát prejsť ani nulitným rozhodnutím

odboru pôdohospodárstva rady O. z roku 1960. Následne preto nemohol štát účinne disponovať predmetnými nehnuteľnosťami a vykonať prídelové konania v prospech niekoľkých rodín prídelcov, predať pozemky na stavebné účely obyvateľom obce B., delimitovať väčšinu pozemkov do vlastníctva žalovaného 1/ a ani previesť vlastníctvo predmetných pozemkov ďalším žalovaným.

Okresný súd Dunajská Streda rozsudkom z 25. septembra 2006 č. k. 12 C 224/2005 - 166 uvedenú žalobu zamietol. Žalovaným nepriznal náhradu trov konania. Rozhodnutie odôvodnil existenciou naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení, že nehnuteľnosti patria do dedičstva v zmysle § 80 písm. c/ O. s. p. a aktívnou legitimáciou žalobkyne v konaní. Naliehavý právny záujem vyvodil zo skutočností, že bez tohto určenia nemožno vykonať dedičské konanie po právnych predchodcoch žalobkyne, a že vlastníctvo k sporným nehnuteľnostiam je evidované v katastri nehnuteľností v prospech žalovaných. Aktívnu legitimáciu žalobkyne považoval danú z dôvodu, že je jedinou právnou nástupkyňou pôvodných vlastníkov nehnuteľností, ktorú skutočnosť preukázala osvedčeniami o dedičstve. I napriek danosti týchto procesných predpokladov dospel na základe právneho posúdenia výsledkov vykonaného dokazovania k záveru, že z hľadiska hmotnoprávneho nie je žaloba opodstatnenou. Vzhľadom k tomu, že konfiškácia majetku právnych predchodcov žalobkyne bola vykonaná v súlade s vtedy platnými a do súčasnosti nezrušenými právnymi predpismi, nariadeniami Slovenskej národnej rady č. 104/1945 Sb. a č. 108/1945 Sb., nie je možné určiť vlastníctvo právnych predchodcov žalobkyne k nehnuteľnostiam, ktoré v roku 1945 opustili z vlastnej vôle, nakoľko sa vystaňovali mimo územia republiky. Navyše žalobkyňa je občiankou Maďarskej republiky a nemá trvalý pobyt na území Slovenskej republiky, preto nemôže úspešne žiadať vydanie nehnuteľností v zmysle zákona č. 229/1991 Zb. alebo vrátenie vlastníctva k pozemkom v zmysle zákona č. 503/2003 Z. z. Rozhodnutie o práve na náhradu trov konania odôvodnil ustanovením § 142 ods. 1 O. s. p. úspešnosťou žalovaných, ktorým ale žiadne trovy v konaní nevznikli.

Krajský súd v Trnave o odvolaní žalobkyne rozhodol rozsudkom z 22. novembra 2007 sp. zn. 9 Co 152/2007, ktorým rozsudok súdu prvého stupňa v súlade s ustanovením § 219 O. s. p. z dôvodu vecnej správnosti potvrdil aj keď z iných právnych dôvodov a rozhodol o práve na náhradu trov odvolacieho konania tak, že žalovaným nepriznal ich náhradu. Stotožnil sa so skutkovými zisteniami súdu prvého stupňa, ale právne vec posúdil odlišne. Zhodne so súdom

prvého stupňa vychádzal z danosti naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po jej právnych predchodcoch. Podľa odvolacieho súdu však nebol až doposiaľ určitým právny titul uplatnenia nároku, ktorý žalobkyňa upresnila až v odvolaní, v ktorom uviedla, že svoje právo uplatňuje podľa všeobecných právnych predpisov a nie podľa reštitučných zákonov. Preukázanou skutočnosťou považoval konfiškovanie sporných nehnuteľností právnych predchodcov žalobkyne podľa nariadenia Slovenskej národnej rady č. 104/1945 Sb., ktorý záver vyplýva zo zápisov v oboch pozemnoknižných vložkách č. X. a č. X. kat. úz. B. zo dňa X., ktorým bolo vložené vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam v prospech československého štátu, Správy Okresného národného výboru v Dunajskej Strede. Uvedený záver nemohli zvrátiť žalobkyňou predložené listinné dôkazy, správy archívov o nenachádzaní sa konfiškačných rozhodnutí o majetku právnych predchodcov žalobkyne. Odvolací súd vychádzal z predpokladu, že právní predchodcovia žalobkyne opustili Československo pred dňom smrti jednej z právnych predchodcov žalobkyne, M. B., 19.03.1946, nie v rámci výmeny obyvateľstva medzi Maďarskom a Československou republikou, ale na základe ich slobodného rozhodnutia. Zároveň vychádzal zo skutočnosti, že od doby opustenia majetku právny predchodcami žalobkyne sa oň vlastníci nezaujímali, okrem jediného dôkazu, ktorým je odpoveď Krajského národného výboru v Bratislave z 18.06.1952 adresovaná Okresnému súdu Dunajská Streda, z ktorého vyplýva, že pozostalostné konanie nemôže byť uskutočnené, keďže pôdohospodársky majetok M. B. bol konfiškovaný k 01.03.1945, ktorá zomrela po tomto termíne. Odvolací súd vyslovil názor, že ak by neprišlo k prechodu vlastníckeho práva k predmetným pozemkom na štát na základe konfiškačných zákonov, v čase podania návrhu na začatie konania, by prešlo právo na užívateľov a na držiteľov pozemkov právnych predchodcov žalobkyne titulom vydržania. Posúdiac vec podľa ustanovení § 115, § 116 a prechodného ustanovenia § 566 ods. 1 a 2 zákona č. 141/1950 Sb. Občiansky zákonník dospel k záveru, že ak prišlo k prevzatíu a k užívaniu pozemkov právnych predchodcov žalobkyne v rôznych dobách po roku 1945, prišlo počas jeho platnosti k vydržaniu vlastníckeho práva štátom uplynutím desiatich rokov, najmenej od 01.01.1951, dňom 01.01.1961. Následne vec posúdil aj podľa platnej právnej úpravy v znení novely Občianskeho zákonníka vykonanej zákonom č. 509/1991 Zb., konkrétne ustanovenia § 134 ods. 1 v spojení s ustanoveniami § 868 a 872 ods. 6, a vyslovil, že k vydržaniu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam právnych predchodcov žalobkyne prišlo v období od 01.01.1992 do 01.01.2002 a žalobkyňa podala návrh 29.12.2005 po uplynutí vydržacej doby. Náhradu trov odvolacieho konania úspešným žalovaným

nepriznal, pretože si ich postupom podľa § 151 O. s. p. neuplatnili.

Rozsudok odvolacieho súdu napadla žalobkyňa dovolaním a navrhla napadnutý rozsudok zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnila ustanovením § 237 písm. f/ O. s. p. tým, že odvolací súd jej svojím postupom odňal možnosť konať pred súdom, pretože mal pre nedostatočne zistený skutkový stav rozsudok súdu prvého stupňa zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie so záväzným právnym názorom a nie potvrdiť rozsudok z iného právneho dôvodu, ktorý nebol predmetom dokazovania pred okresným súdom. Tým porušil jej právo účastníčky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, pretože jej odňal konkrétne práva účastníka vyjadrovať sa a navrhovať vykonanie dôkazov k vyvráteniu odvolacím súdom tvrdeného vydržania vlastníckeho práva žalovanými k predmetným nehnuteľnostiam. Podľa názoru dovolateľky rozsudky súdov oboch stupňov boli arbitrárne, pretože i napriek rozsiahlym písomným zdôvodneniam rozhodnutí zdôvodnené v zmysle zákona neboli. Súd prvého stupňa vec nesprávne právne posúdil vychádzajúc z nesprávneho znenia nariadenia Slovenskej národnej rady č. 104/1945 Sb. Odvolací súd nezdôvodnil podmienku vydržania, ktorou je oprávnenosť a dobromyseľnosť držby podľa § 130 Občianskeho zákonníka a nezdôvodnil termín vydržania jednotlivými žalovanými. Nesprávne odvolací súd posúdil vec podľa právneho stavu (vydržania), ktorý nastal až po smrti jej právnych predchodcov, pričom petitom žaloby žiadala určiť, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po jej právnych predchodcoch, resp. že ku dňu smrti jej jednotlivých právnych predchodcov boli vlastníkmi týchto nehnuteľností, čím porušil zásadu viazanosti súdu návrhom na začatie konania.

Žalovaná 1/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne navrhla dovolanie zamietnuť. Uviedla, že predmetné nehnuteľnosti nadobudla zákonným spôsobom formou delimitácie v zmysle zákona č. 138/1991 Zb. a postup žalobkyne, ktorá svoj nárok uplatňuje podľa všeobecných právnych predpisov a nie podľa reštitučných zákonov označila obchádzaním zákona. Právne posúdenie veci odvolacím súdom vydržaním považovala správnym.

Žalovaný 2/ svoje právo vyjadriť sa k dovolaniu žalobkyne nevyužil.

Žalovaný 3/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne navrhol dovolanie žalobkyne odmietnuť ako nedôvodné. Opätovne tvrdil svoju dobromyseľnosť nadobudnutia vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam na základe hospodárskej zmluvy o prevode správy

z 01.09.1987 od O. a úmysel žalobkyne uplatniť svoj nárok podľa všeobecných právnych predpisov označil obchádzaním reštitučných zákonov.

K dovolaniu žalobkyne sa vyjadril žalovaný 4/, ktorý navrhol dovolanie pre neprípustnosť odmietnuť. Dôvod dovolania podľa jeho názoru nie je daným, pretože na pojednávaní pred odvolacím súdom uviedol, že k nadobudnutiu vlastníckeho práva štátom prišlo vydržaním predmetných pozemkov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podala účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), zastúpená advokátkou (§ 241 ods. 1 O. s. p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.), či jej opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré týmto opravným prostriedkom možno napadnúť.

Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým nemožno napadnúť každé rozhodnutie súdu. Výnimočnosti tohto opravného prostriedku zodpovedá právna úprava jeho prípustnosti. Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, len v prípadoch, v ktorých to pripúšťa zákon (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O. s. p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu.

V danom prípade dovolaním žalobkyne nie je napadnutý meniaci rozsudok odvolacieho súdu, ale taký potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné. Dovolací súd v prejednávanej veci dosiaľ nerozhodoval, preto ani nevyslovil právny názor, ktorým by boli sudy viazané. Z týchto dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je podľa § 238 ods. 1 až 3 O. s. p. procesne prípustné.

Dovolanie žalobkyne by mohlo byť procesne prípustné, len ak by konanie, v ktorom bol vydaný napadnutý rozsudok, bolo postihnuté niektorou zo závažných procesných väd uvedených v § 237 O. s. p. Povinnosť skúmať, či konanie nie je zaťažené niektorou z nich, vyplýva pre dovolací súd z ustanovenia § 242 ods. 1 O. s. p. Dovolací súd sa preto neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O. s. p., ale sa zaoberal tiež otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O. s. p. Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (aj rozsudku) odvolacieho súdu vtedy, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c) účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f) účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, a g) rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Treba uviesť, že z hľadiska § 237 O. s. p. sú právne významné len tie procesné nedostatky, ktoré vykazujú znaky procesných väd taxatívne vymenovaných v písmenách a) až g) tohto ustanovenia. Iné vady, i keby k nim v konaní došlo a prípadne aj mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, nezakladajú prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia. Z hľadiska posúdenia existencie niektorej z procesných väd v zmysle § 237 O. s. p. ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je pritom významný subjektívny názor účastníka, že v konaní došlo k takejto vade, ale len jednoznačné, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z taxatívne vymenovaných väd.

Žalobkyňa v dovolaní namietala, že konanie pred odvolacím súdom trpí vadou uvedenou v ustanovení § 237 písm. f) O. s. p. z dôvodu, že odvolací súd potvrdiac rozsudok súdu prvého stupňa v zmysle § 219 O. s. p. posúdil vec rozdielne než súd prvého stupňa, vychádzajúc zo skutočnosti, že žalovaní sú vlastníkami sporných nehnuteľností pôvodne vlastnícky patriacich právnym predchodcom žalobkyne, ktorí vlastnícke právo nadobudli vydržaním. Táto jej výhrada podľa dovolacieho súdu je dôvodná.

V posudzovanej veci súd prvého stupňa zamietol žalobu o určenie, že predmetné nehnuteľnosti patria do dedičstva po právnych predchodcoch žalobkyne vychádzajúc z právneho posúdenia veci o prechode vlastníctva z právnych predchodcov žalobkyne na československý štát na základe skutočnosti, že tieto nehnuteľnosti boli právnym predchodcom žalobkyne konfiškované v súlade s vtedy platnými právnymi predpismi. Odvolací súd potvrdil zamietajúci rozsudok súdu prvého stupňa v zmysle § 219 O. s. p. vychádzajúc z odlišného právneho posúdenia veci o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne z dôvodu nadobudnutia vlastníckeho práva žalovanými k predmetným nehnuteľnostiam vydržaním.

V zmysle ustanovenia § 79 ods. 1 O. s. p. návrh má obsahovať pravdivé opísanie rozhodujúcich skutočností, ktorými žalobca odôvodňuje opodstatnenosť uplatneného nároku. V konaní o určenie vlastníctva, resp. určenie rozsahu dedičstva je preto povinný uviesť skutočnosti, z ktorých vyvodzuje titul nadobudnutia vlastníctva svojho právneho predchodcu. Pretože súd je viazaný len petitom návrhu, môže deklarovať vlastníctvo poručiteľa aj z iných dôvodov, vyplývajúcich zo skutočností, ktoré neboli v žalobe uvedené a ani neskôr účastníkom tvrdené, ak ich inak z dokazovania zistil. Takémuto rozhodnutiu však musí predchádzať zákonné konanie (fair process), t. j. taký postup súdu, v ktorom je zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov. Na zabezpečenie tejto ochrany priznáva Občiansky súdny poriadok účastníkovi procesné práva, medzi ktoré patrí aj právo vyjadrovať sa k tvrdeným skutočnostiam, navrhovať dôkazy na ich vyvrátenie a vyjadrovať sa aj k právnym dôsledkom z nich vyplývajúcich. Ide o procesné práva, ktoré môže účastník uplatniť nielen v konaní na súde prvého stupňa, ale aj v odvolacom konaní. Realizácia týchto práv v odvolacom konaní je však znemožnená, ak odvolací súd v konaní o určenie, že veci patria do dedičstva po poručiteľovi, potvrdí rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým bol návrh zamietnutý, z iného právneho dôvodu vychádzajúceho zo skutočností, ktoré neboli žalobkyňou tvrdené a ani prvostupňový súd sa nimi vo svojom rozhodnutí nezaoberal a ku ktorým sa neúspešná žalobkyňa nevyjadrovala, pretože k tomu nemala dôvod. Až z rozhodnutia odvolacieho súdu sa žalobkyňa dozvedela, že odvolací súd vyvodil svoj iný právny záver (titul nadobudnutia vlastníctva) zo skutočností nikým netvrdených a prvostupňovým súdom nehodnotených. V tomto štádiu už nemala možnosť zaujímať k nim stanoviská, navrhovať dôkazy na ich vyvrátenie alebo aspoň spochybnenie a vyjadrovať sa aj k ich právnej relevantnosti vo vzťahu k predmetu konania. Znemožnenie realizácie procesných práv účastníka v takomto prípade je prakticky dôsledkom nerešpektovania

ústavného princípu dvojinštančnosti občianskeho súdneho konania odvolacím súdom, lebo účastníkovi konania odopiera možnosť prieskumu správnosti nových, poprípade – z pohľadu súdu prvého stupňa – dosiaľ bezvýznamných (z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom však rozhodujúcich) skutkových zistení.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (Oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 209/1992 Zb.) každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Podľa § 1 O. s. p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

Podľa § 211 ods. 2 O. s. p., ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa.

V zmysle § 122 ods. 1 O. s. p. súd vykonáva dokazovanie na pojednávaní, ak neboli splnené podmienky na vydanie rozhodnutia bez ústneho pojednávania.

Z ustanovenia § 125 O. s. p. vyplýva, že za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

Podľa § 213 ods. 2 O. s. p., ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ako aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (vid' nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001, z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/2002, z 5. apríla 2007 III. ÚS 171/2006).

Podľa dovolacieho súdu odvolací súd svojim vyššie uvedeným postupom porušil právo žalobkyne na spravodlivý proces. Svoje rozhodnutie nečakane založil na iných právnych záveroch o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne, než súd prvého stupňa. Až z rozhodnutia odvolacieho súdu sa žalobkyňa dozvedela, že odvolací súd vyvodil iný právny záver (o nadobudnutí vlastníckeho práva žalovanými vydržaním) zo skutočnosti odvolaním nenamietanou. K novým právnym záverom odvolacieho súdu sa účastníci nemali možnosť vyjadriť, prípadne predložiť nové dôkazy, ktoré z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvého stupňa sa javili nespornými.

Povinnosťou súdov je interpretovať jednotlivé ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku predovšetkým z pohľadu účelu a zmyslu ochrany ústavne garantovaných základných práv a

slobôd. Podľa § 221 ods. 1 O. s. p. súd rozhodnutie zruší len v tomto ustanovení taxatívne uvedených prípadoch. Odvolací súd podľa § 219 O. s. p. rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Vecnou správnosťou sa pritom rozumie správnosť skutkových zistení a správnosť právneho posúdenia. Zmena právneho posúdenia, ktorá ale zmenu rozhodnutia súdu prvého stupňa neopodstatňuje (§ 220 O. s. p.), je preto dôvodom kasačného rozhodnutia odvolacieho súdu, pričom účastníkovi sa tým otvára možnosť uplatnenia práva vyjadriť sa k nemu, prípadne aj predložiť nové dôkazy, ktoré z dovedajšieho pohľadu neboli relevantnými. Uvedené úzko súvisí so zákazom prekvapivých rozhodnutí, resp. s požiadavkou, aby rozhodnutie bolo pre účastníkov predvídateľné. Predvídateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu je možné docieľiť nielen zrušením rozhodnutia súdu prvého stupňa a vrátením veci k ďalšiemu konaniu, ale tiež tým, že odvolací súd zoznami účastníkov so svojim odlišným právnym názorom a dá im príležitosť sa k tomuto názoru vyjadriť. Postup, kedy odvolací súd potvrdí rozhodnutie súdu prvého stupňa, pričom k záveru o vecnej správnosti výroku (§ 219 O. s. p.) dospeje na základe odlišného právneho posúdenia veci, s ktorým účastníkov nezoznami a nedá im príležitosť sa k tomuto názoru vyjadriť, je odopretím práva na prerokovanie veci v zmysle čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd. Aj v prejednávanom prípade nastala obdobná situácia, pretože odvolací súd založil svoje rozhodnutie na celkom inom právnom posúdení veci. Na rozdiel od súdu prvého stupňa posudzoval v danej veci nadobudnutie vlastníckeho práva žalovanými nie na základe reštitučných zákonov ale na základe vydržania.

Procesná vada podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O. s. p. zakladá prípustnosť dovolania a je zároveň tiež dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované správnym.

Vzhľadom k uvedenému Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Trnave zrušil (§ 243b ods. 1 O. s. p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 prvá veta O. s. p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

Záverom dovolací súd dáva do pozornosti odvolaciemu súdu skutočnosť, že žalovaný 4/ nikdy nemal sídlo v Bratislave (Žilina a Banská Bystrica), len jeho organizačná zložka – odštepny závod Bratislava, ktorý záver vyplýva z výpisu z Obchodného registra Okresného súdu Žilina oddiel : Pš a vložka číslo : 10017/L zo dňa 15.04.2009, je preto nepresne označeným účastníkom konania, pretože z jeho označenia v návrhu na začatie konania žalobkyňou nemožno s určitosťou dovodiť, či označila účastníkom konania právnickú osobu alebo jej organizačnú zložku bez právnej subjektivity. Rovnako tiež žalovaný 2/ nie je úplne správne označeným účastníkom konania, pretože jeho názov Slovenský pozemkový fond vyplýva z ustanovenia § 34 ods. 1 zákona č. 330/1991 Zb., ktorým bol zriadený, a Bratislava je sídlom tohto subjektu, nie aj súčasťou jeho názvu.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. apríla 2009

JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: